

Rada Európy
Výbor ministrov

Odporúčanie č. R (96) 10
Výboru ministrov členským štátom
o zabezpečení nezávislosti verejnoprávneho vysielania

(prijaté Výborom ministrov dňa 11. septembra 1996 na 573. stretnutí zástupcov ministrov)

Výbor ministrov v súlade s článkom 15.b Štatútu Rady Európy

Majúc na zreteli, že cieľom Rady Európy je prehlbovať jednotu členských štátov pri ochrane a presadzovaní ideálov, ktoré sú ich spoločným dedičstvom,

Pripomínajúc, že nezávislosť médií vrátane vysielania je základom fungovania demokratickej spoločnosti,

Zdôrazňujúc význam, ktorý prikladá nezávislosti médií, osobitne nezávislosti od vlád,

Pripomínajúc v tejto súvislosti princípy podporené vládami členských štátov Rady Európy formulované v Deklarácii o slobode vyjadrovania a informácií z 29. apríla 1982, hlavne pokiaľ ide o potrebu širokej škály nezávislých a autonómnych prostriedkov komunikácie umožňujúcich reflektovať rôznorodosť myšlienok a názorov,

Opätovne potvrdzujúc životne dôležitú úlohu verejnoprávneho vysielania ako základného prvku pluralistickej komunikácie prístupnej každému na národnej i regionálnej úrovni, poskytujúcej základnú ucelenú programovú službu zahŕňajúcu informácie, vzdelanie, kultúru a zábavu,

Pripomínajúc záväzok akceptovaný zástupcami štátov zúčastnených na 4. Európskej konferencii ministrov o masmediálnej politike (Praha, 7.-8. december 1994) v rámci Rezolúcie č. 1 o budúcnosti verejnoprávneho vysielania, hlavne rešpektovanie nezávislosti verejnoprávnych vysielateľov,

Potvrdzujúc potrebu ďalej rozvíjať princípy nezávislosti verejnoprávnych vysielateľov formulované vo vyššie spomínanej rezolúcii v kontexte politických, ekonomických a technologických zmien v Európe,

Berúc na vedomie, že v kontexte týchto zmien musí byť nezávislosť verejnoprávneho vysielania jednoznačne garantovaná na národnej úrovni v súbore pravidiel zaoberajúcich sa všetkými aspektami jeho fungovania,

Zdôrazňujúc, že je dôležité zabezpečiť prísne rešpektovanie týchto pravidiel všetkými osobami alebo orgánmi z prostredia mimo verejnoprávnych vysielateľov (z externého

prostredia),

Odporúča vládam členských štátov:

1. zahrnúť do svojej národnej legislatívy alebo pravidiel, ktorými sa riadia verejnoprávni vysielatelia, ustanovenia garantujúce ich nezávislosť v súlade s usmernením formulovaným v prílohe tohto odporúčania,
2. oboznámiť s týmto usmernením orgány zodpovedné za dohľad nad aktivitami verejnoprávnych vysielateľov, ako aj manažment a zamestnancov týchto vysielateľov.

Príloha k Odporúčaniu č. R (96) 10

Usmernenie na garantovanie nezávislosti verejnoprávnych vysielateľov

I. Všeobecné ustanovenia

Právny rámec platný pre verejnoprávnych vysielateľov musí jasne stanoviť ich redakčnú nezávislosť a inštitucionálnu autonómiu, obzvlášť v oblastiach ako:

- schvaľovanie programovej skladby,
- koncepcia a výroba programov,
- spracovanie a prezentácia spravodajských a publicistických programov,
- organizácia činností,
- výber, zamestnávanie a riadenie zamestnancov,
- nákup, prenájom, predaj a využívanie tovarov a služieb,
- riadenie finančných zdrojov,
- príprava a plnenie rozpočtu,
- prerokovávanie, príprava a podpisovanie právnych aktov vzťahujúcich sa na činnosť vysielateľa,
- zastupovanie vysielateľa v súdnych konaniach, ako aj vo vzťahu k tretím osobám.

Ustanovenia týkajúce sa zodpovednosti a kontroly verejnoprávnych vysielateľov a ich štatutárnych orgánov musia byť jasne formulované v príslušnej legislatíve.

Aktivity v oblasti programov verejnoprávnych vysielateľov nesmú podliehať žiadnej forme cenzorstva. Okrem mimoriadnych prípadov, upravených v legislatíve, externé osoby alebo úrady nesmú vykonávať apriornú kontrolu aktivít verejnoprávneho vysielateľa.

II. Riadenie verejnoprávnych vysielateľov

1. Kompetencie

Legislatíva vzťahujúca sa na verejnoprávnych vysielateľov musí jasne stanoviť, že

zodpovednosť za každodenný chod organizácie nesú výlučne ich riadiace orgány.

2. Postavenie

Pravidlá upravujúce postavenie riadiacich orgánov verejnoprávnych vysielateľov, hlavne členstvo v nich, musia byť definované tak, aby sa vylúčilo riziko akéhokoľvek politického alebo iného zasahovania.

Tieto pravidlá musia predovšetkým ustanoviť, že členovia riadiacich orgánov alebo osoby na ich úrovni:

- budú vykonávať svoju funkciu striktne v záujme verejnoprávneho vysielateľa, ktorého reprezentujú a riadia,
- nesmú priamo ani nepriamo zastávať funkcie, prijímať platby alebo mať účasť v podnikoch alebo iných organizáciách v médiách alebo v médiám príbuzných oblastiach, kde by to mohlo viesť ku konfliktu záujmov s riadiacou funkciou, ktorú vykonávajú u verejnoprávneho vysielateľa,
- okrem výnimočných prípadov formulovaných v zákone nesmú prijať žiadny mandát alebo inštrukcie od osoby alebo orgánu iného, ako sú orgány alebo jednotlivci zodpovední za dohľad nad príslušným verejnoprávnym vysielateľom.

3. Zodpovednosť

Okrem zodpovednosti za realizáciu svojich právomocí pred súdmi, ktorú vymedzuje zákon, riadiace orgány verejnoprávnych vysielateľov alebo jednotlivci na ich úrovni sú zodpovední jedine orgánu dohľadu nad týmto vysielateľom.

Každé rozhodnutie prijaté vyššie spomínanými riadiacimi orgánmi voči členom týchto orgánov alebo voči jednotlivcom na ich úrovni za porušenie ich povinností a záväzkov musí byť riadne zdôvodnené a podriadené možnosti odvolania na príslušné súdy.

III. Orgány dohľadu nad verejnoprávnymi vysielateľmi

1. Kompetencie

Právny rámec, ktorým sa riadia verejnoprávni vysielatelia, musí jasne a precízne definovať kompetencie ich dozorných orgánov.

Dozorné orgány verejnoprávnych vysielateľov nesmú vykonávať žiadnu apriornú kontrolu ich programov.

2. Postavenie

Pravidlá upravujúce postavenie dozorných orgánov verejnoprávnych vysielateľov, hlavne členstvo v nich, musia byť definované tak, aby sa vylúčilo riziko akéhokoľvek politického alebo iného zasahovania.

Pravidlá musia predovšetkým garantovať, že členovia dozorných orgánov:

- sú volení transparentným a pluralistickým spôsobom,
- kolektívne reprezentujú záujmy spoločnosti ako celku,
- okrem výnimočných prípadov formulovaných v zákone nesmú prijať žiadny mandát alebo inštrukcie od osoby alebo orgánu iného ako od tých, ktorí ich volili,
- nemôžu byť odvolaní, pozbavení výkonu funkcie alebo nahradení počas svojho funkčného obdobia niekým iným ako tými, ktorí ich zvolili, s výnimkou prípadov, v ktorých dozorný orgán riadne preukáže, že nie sú schopní alebo spôsobilí zastávať svoju funkciu,
- nesmú priamo ani nepriamo zastávať funkcie, prijímať platby alebo mať účasť v podnikoch alebo iných organizáciách v médiách alebo v médiám príbuznej oblasti, kde by to mohlo viesť ku konfliktu záujmov s riadiacou funkciou, ktorú vykonávajú u verejnoprávneho vysielateľa.

Pravidlá odmeňovanie členov dozorných orgánov verejnoprávnych vysielateľov musia byť jasne a transparentne definované v dokumentoch, ktorými sa tieto orgány riadia.

IV. Zamestnanci verejnoprávnych vysielateľov

Prijímanie, povýšenie, presun, práva a povinnosti zamestnancov nesmú závisieť od pôvodu, pohlavia, názorov alebo politického, filozofického alebo náboženského prsvedčenia alebo členstva v odboroch.

Zamestnanci verejnoprávnych vysielateľov musia mať garantované právo bez diskriminácie sa zúčastňovať na odborárskych aktivitách a štrajkovať; výnimkou sú len zákonom stanovené obmedzenia, ktorých cieľom je zabezpečiť kontinuitu verejnej služby alebo iné oprávnené potreby.

V legislatíve týkajúcej sa verejnoprávnych vysielateľov musí byť jasne stanovené, že zamestnanci nesmú prijímať žiadne inštrukcie od osôb alebo orgánov iných ako od tých, ktoré ich zamestnávajú, bez súhlasu riadiacich orgánov podriadených dozorným orgánom.

V. Financovanie verejnoprávnych vysielateľov

Pravidlá financovania verejnoprávnych vysielateľov musia byť založené na princípe, že členské štáty sa zaväzujú udržiavať a tam, kde je to potrebné, vytvoriť primeraný, bezpečný a transparentný rámec financovania, ktorý zabezpečí verejnoprávnym vysielateľom prostriedky potrebné na napĺňanie svojho poslania.

Ak je financovanie verejnoprávnych vysielateľov založené buď úplne alebo čiastočne na pravidelných alebo mimoriadnych príspevkoch zo štátneho rozpočtu alebo na koncesionárskych poplatkoch, uplatňujú sa nasledovné princípy:

- rozhodovacia právomoc orgánov, od ktorých závisí financovanie príslušného verejnoprávneho vysielateľa a ktoré sú mimo neho v externom prostredí, nesmie byť priamo alebo nepriamo zneužívaná na akékoľvek zasahovanie do redakčnej nezávislosti a inštitucionálnej autonómie tohto vysielateľa,
- výška príspevku alebo koncesionárskeho poplatku sa stanoví po konzultácii s príslušným verejnoprávnym vysielateľom a zohľadnení trendov v nákladovosti jeho aktivít tak, aby vysielateľ mohol plne zabezpečovať rôzne svoje úlohy,
- platby príspevkov alebo koncesionárskych poplatkov sa realizujú tak, aby bola garantovaná kontinuita aktivít verejnoprávneho vysielateľa a aby mal možnosť dlhodobého plánovania,
- pri používaní príspevku alebo koncesionárskych poplatkov verejnoprávnym vysielateľom sa musí rešpektovať princíp nezávislosti a autonómie zakotvený v bode 1,
- ak sa príspevky alebo koncesionárske poplatky rozdeľujú medzi viacerých verejnoprávnych vysielateľov, rozdelenie sa musí uskutočniť spôsobom, ktorým sa spravodlivo uspokojia potreby každého vysielateľa.

Pravidlá finančného dohľadu nad verejnoprávnymi vysielateľmi nesmú ovplyvniť ich nezávislosť v programovej oblasti, ako je to uvedené v bode 1.

VI. Politika v oblasti programov verejnoprávnych vysielateľov

Právny rámec musí jasne stanoviť, že verejnoprávni vysielatelia sú povinní zabezpečiť, aby spravodajstvo objektívne prezentovalo fakty a udalosti a podporovalo slobodné vytváranie názorov.

Zákony alebo nariadenia musia jednoznačne špecifikovať mimoriadne okolnosti, za ktorých sú verejnoprávni vysielatelia povinní odvysielať oficiálne správy, vyhlásenia alebo komuniké alebo referovať o konaní alebo rozhodnutiach verejných orgánov alebo poskytnúť týmto orgánom vysielací čas.

Všetky oficiálne oznámenia musia byť jasne označené ako také; výlučnú zodpovednosť za ich vysielanie má orgán, ktorý ho nariadil.

VII. Prístup verejnoprávnych vysielateľov k novým komunikačným technológiám

Verejnoprávni vysielatelia musia mať možnosť využívať nové komunikačné technológie a tam, kde je to povolené, rozvíjať nové služby založené na týchto technológiách s cieľom nezávislým spôsobom naplňovať svoje poslanie definované zákonom.

Preklad: Ing. Kormančíková, Kancelária Rady pre vysielanie a retransmisiu
